

Jämlik vård

Fokus funktionsvariation

Anke Samulowitz

Kunskapscentrum för jämlik vård

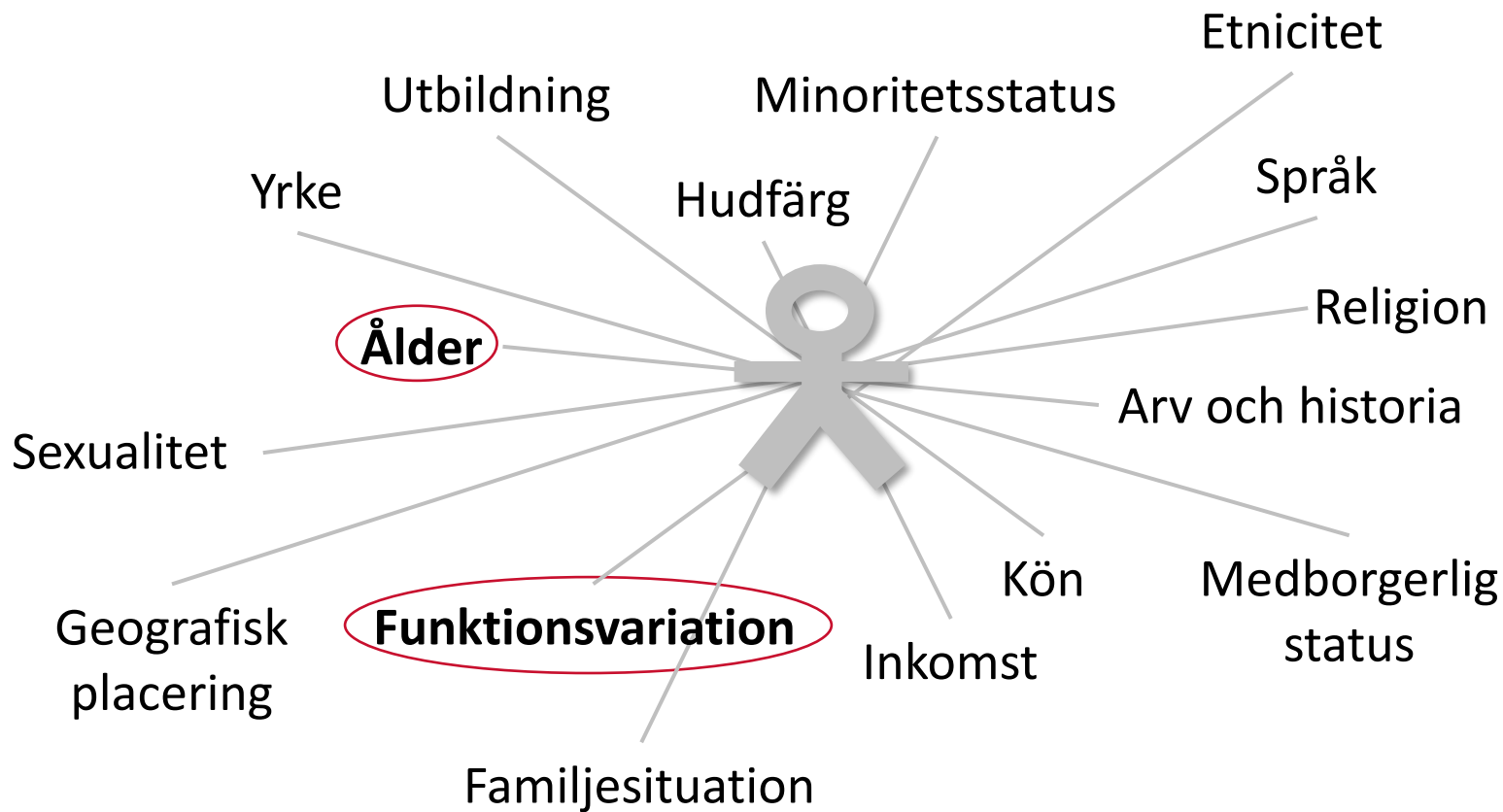
Dialogmöte patient- och brukarföreningar HSNG 2021-12-14

Kunskapscentrum för jämlik vård

Vi utgår från hälso- och sjukvårdslagen...

”Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för **hela befolkningen.**”

Vilka syns i media?

Det har stor betydelse för vad vi anser är normalt
i ett samhälle!

Nordiska Handikappolitiska Rådet, deklARATION 2012

Stöd till funktionshinderrörelse

Upprop till journalistutbildare och public-service

Minska stereotypa uppfattningar och fördomar!

”Mötas av hinder”

485 anmälningar till diskrimineringsombudsmannen 2012

Tillgänglighet

Negativa stereotypa föreställningar och okunskap

Stereotypa föreställningar

Har man en funktionsnedsättning verkar alla tro att man har alla möjliga andra också...

Stereotypa föreställningar...

... om personer med funktionsvariationer och deras sexualitet

” Ingen har talat med mig om sex och relationer utifrån mig och min situation. Och det har stärkt min föreställning om att sex och partners är inget som någon annan heller förväntar sig att jag ska hålla på med

”Min sexualitet – min rätt”

” Jag har heller aldrig sett bilder på personer med normbrytande funktion som har sex!

Fokusområden för förändring

- Bryt avsexualiseringen
- Föräldraskap
- Frihet från våld
- Lagstiftning och policy

Personer med funktionsnedsättningar ...

- Har sämre hälsa

Personer med funktionsnedsättningar ...

- Har sämre hälsa
- Tar oftare medicin mot depression

Personer med funktionsnedsättningar ...

- Har sämre hälsa
- Tar oftare medicin mot depression
- Fler har diabetes

Personer med funktionsnedsättningar ...

- Har sämre hälsa
- Tar oftare medicin mot depression
- Fler har diabetes
- **Fler har övervikt**

Personer med funktionsnedsättningar ...

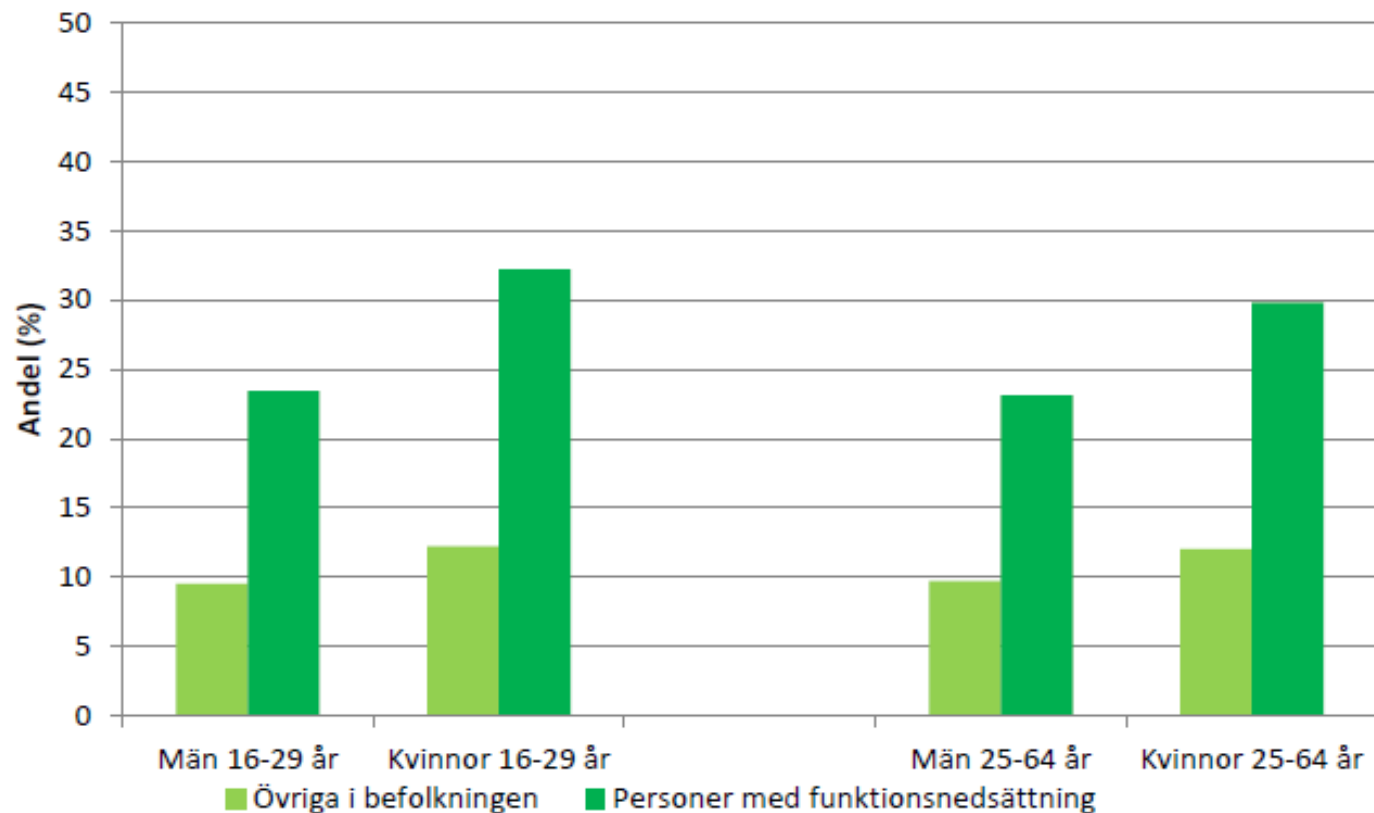
- Har sämre hälsa
- Tar oftare medicin mot depression
- Fler har diabetes
- Fler har övervikt
- Kvinnor med LSS-insatser och bröstcancer har dubbel så stor risk att dö

Personer med funktionsnedsättningar ...

- Har sämre hälsa
- Tar oftare medicin mot depression
- Fler har diabetes
- Fler har övervikt
- Kvinnor med LSS-insatser och bröstcancer har dubbel så stor risk att dö
- Personer med autism lever i snitt 16 år kortare än andra

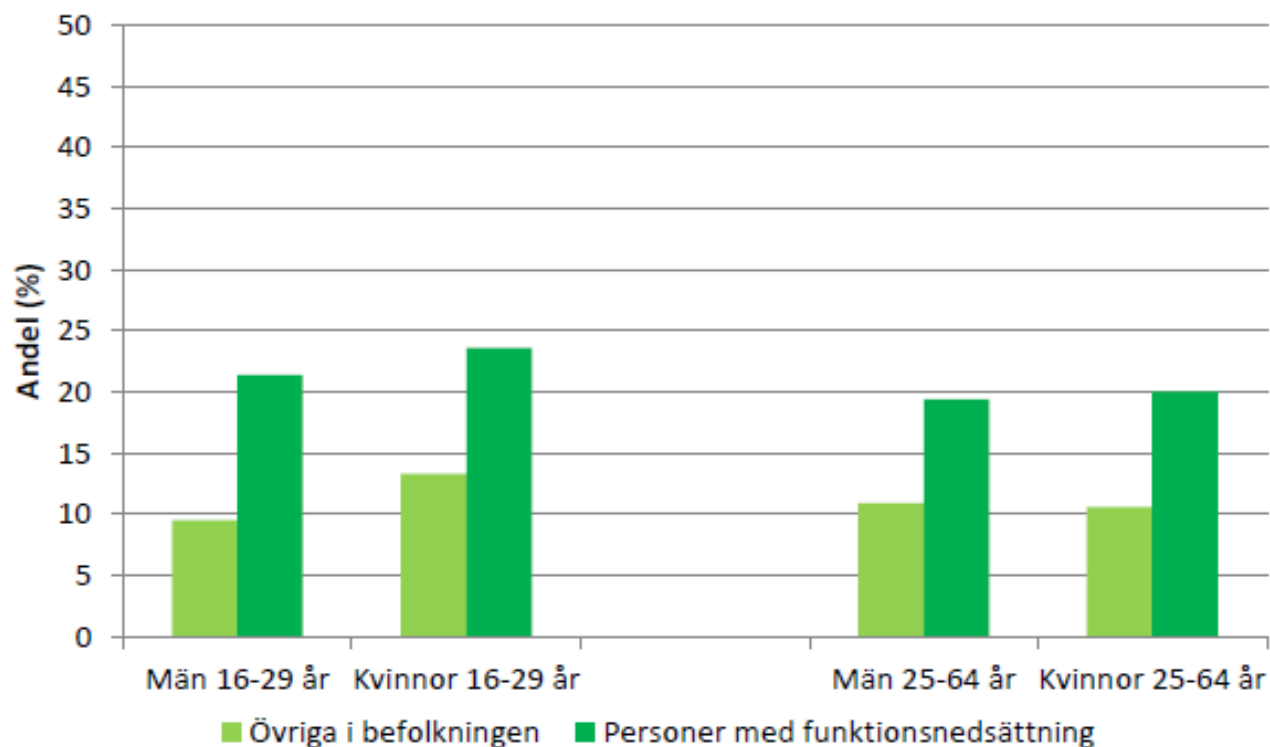

Figur 5:2 Andel som är i behov av läkarvård men ej sökt de senaste 12 månaderna

Källa: SCB - ULF/SILC

Figur 5.3 Andel som är i behov av tandläkarvård men ej sökt de senaste 12 månaderna.

Källa: SCB - ULF/SILC

Tabell 3. Varför sökte du inte den vård som du var i behov av? Här kan du ge flera svar.

	Antal	Procent
Hade inte råd	19	21
Visste inte vart jag skulle vända mig	16	17
Hade inte ork att söka	34	37
Svårt att boka tid	17	19
Fick ingen hjälp att ta mig till vården. Till exempel ledsagare, boendestödjare, anhörig, tolk, assistent	7	8
Negativa erfarenheter från tidigare besök	39	42
Kände oro för att gå	16	17
Annat, vad?	37	40
Vet inte/vill inte svara	4	4
Total	92	100

Funktionsvariation och våld

Fler kvinnor än män är utsatta

Oftare och under längre perioder

Kan också rikta sig direkt mot funktionsnedsättningen

Partner och personal

Vi måste prata om det!

”Hur skapar vi bättre hälsa för personer med funktionsnedsättning?

Beskrivning av ojämlikheter idag samt förslag på förändrade arbetssätt”

”En förälder bli till” får ett nytt tema 2022

Att möta föräldrar med kognitiva svårigheter

Kunskapscentrum för jämlik vård tillsammans med

Länsstyrelserna

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Myndigheten för delaktighet

Föreningen för familjecentraler

Barnhälsovården

Mödrahälsovården

Habiliteringen

Socialstyrelsen

Föräldrar

Ålder

Vilka är äldre? 65? 70? 80?

Den tredje och fjärde åldern

Stereotypa uppfattningar om äldre

rigid   religiös   lättirriterad   tråkig
ensam   isolerad   asexuell   lätt förvirrad
deprimerad   deprimerande   behövande
frustrerande   oproduktiv

Stereotyper kan bli självuppfyllande profetior!

Kvinnor, män och ålder

Svaghet, skörhet, passivitet och beroende
är stereotyper för både äldre personer och för kvinnor

Äldre och smärta

Smärta hos äldre är underbehandlad

Patient: “Jag kan inte gå. Vad ska jag göra?”

Läkare: “Hur gammal är du?”

Patient: “Nästan 90.”

Läkare: “Vad förväntar du dig? Du är gammal.”

Sedan januari 2013 gäller
diskrimineringsgrunden ålder
även inom hälso- och
sjukvården!

Tillåtna undantag är exempelvis

- Gratis influensavaccination för alla över 65 år
- Mammografi för kvinnor 40-74 år

Ålder och demens

Personer äldre än 75 år utreds i lägre utsträckning med kognitiva tester och bedöms mer sällan av arbetsterapeut och logoped

Äldre personer är mer känsliga för de biverkningar som antidepressiva läkemedel kan ge – ändå får de läkemedel istället för samtalsterapi

Risk för undernäring har visats, särskilt för kvinnor och ensamboende

Läs mer och följ oss gärna!

www.vgregion.se/jamlikvard

www.facebook.com/jamlikvard

